

Sygn. akt IV CZ 48/20

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko Gminie W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 sierpnia 2020 r.,
zażalenia powódki
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 czerwca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 12 czerwca 2020 r., odrzucił skargę kasacyjną powódki M. M. od wyroku tego Sądu z dnia 6 listopada 2019 r. jako nieopłaconą. Wyjaśnił, że powódka zawarła w skardze kasacyjnej wniosek o zwolnienie jej od opłaty sądowej od tego pisma (w kwocie 13 300 zł), który został oddalony postanowieniem z dnia 6 marca 2020 r. Przedstawił też motywy odmowy zwolnienia powódki od tej opłaty. Było to ustalenie, że powódka podzieliła swoją blisko dziesięciohektarową działkę na 65 działek budowlanych, które sukcesywnie zbyła, poza działką stanowiącą przedmiot sporu w niniejszej sprawie. Sąd powziął w związku z tym wątpliwości, czy złożone przez powódkę oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest rzetelne i skierował do

niej wezwanie do jego uzupełnienia przez podanie, ile zawarła umów sprzedaży nieruchomości i w jakim przedziale czasowym miało to miejsce, a także jaką w przybliżeniu kwotę uzyskała z ich sprzedaży. Pismo pełnomocnika powódki i dołączone do niego oświadczenie powódki ocenił jako niezawierające odpowiedzi na żadne z postawionych powódce pytań, uznał więc, że powódka nie przedstawiła rzetelnych danych o swoim stanie majątkowym i nie wykazała, że nie jest w stanie uiścić należnej opłaty bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, czego wymaga art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (wówczas - jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 785 ze zm.).

Odpis postanowienia z dnia 6 marca 2020 r. został doręczony pełnomocnikowi powódki w dniu 11 marca 2020 r. Termin do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej rozpoczął bieg po upływie siedmiu dni od wejścia w życie ustawy z dnia 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 roku, poz. 875), na podstawie jej art. 68 ust. 6 i upłynął bezskutecznie. Nieuiszczenie opłaty Sąd Apelacyjny uznał za podstawę odrzucenia skargi kasacyjnej zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu powódka zarzuciła naruszenie art. 102 ust. 1 i 2 u.k.s.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne oddalenie jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, co spowodowało w dalszej konsekwencji odrzucenie jej skargi kasacyjnej. Skarżąca argumentowała, że złożone przez nią oświadczenia rzetelnie przedstawiły jej aktualną sytuację materialną i wykazywały, że nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych skargi kasacyjnej bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

W związku ze sformułowanym zarzutem powódka złożyła także wniosek o zbadanie i rozpoznanie przez Sąd Najwyższy niezaskarżalnego odrębnie postanowienia oddalającego jej wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, wydanego - jej zdaniem - w wyniku błędnej oceny jej sytuacji majątkowej, spowodowanej niewłaściwą oceną, że nie przedstawiła rzetelnych danych o swoim stanie majątkowym.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia z dnia 12 czerwca 2020 r. oraz postanowienia z dnia 6 marca 2020 r. i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji z wnioskiem o zasądzenie na rzecz powódki od pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie powódki pozwana wniosła o oddalenie tego zażalenia w całości oraz o zasądzenie od powódki za jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powódka kwestionuje zaskarżone postanowienie jedynie z tego powodu, że uważa, iż w ogóle nie powinna być zobowiązana do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej. Z uwagi na to, że jednocześnie wniosła, korzystając z możliwości przewidzianej w art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., o przeprowadzenie przez Sąd Najwyższy kontroli prawidłowości odmownego postanowienia z dnia 6 marca 2020 r., konieczne było zbadanie podstaw wniosku o zwolnienie powódki od opłaty od skargi kasacyjnej w niniejszym postępowaniu zażaleniowym.

Analiza oświadczeń powódki złożonych wraz z wnioskiem o zwolnienie od tej opłaty oraz później, w odpowiedzi na wezwanie Sądu Apelacyjnego, nie potwierdziła oceny, że oświadczenia skarżącej były nierzetelne, przy czym drugie z nich nie zawierało wyjaśnień, do których została zobowiązana przez Sąd. Wątpliwości dotyczyły jedynie oświadczenia powódki o nieposiadaniu oszczędności, w kontekście dokonania przez nią sprzedaży 64 działek budowlanych, i niewątpliwie wymagały wyjaśnienia. Sąd Apelacyjny - jak wynika z przesłanych powódce pytań, wątpliwości powziął co do stanu oszczędności powódki, gdyż pytania dotyczyły ulokowania w czasie transakcji sprzedaży działek budowlanych i przybliżonego dochodu, jaki powódka uzyskała z tego tytułu. Powódka wyjaśniła, że sprzedaż nastąpiła w okresie lat 90-tych XX w. i dwutysięcznych, przedstawiła posiadane jeszcze akty notarialne z lat 1993-2001 (wynikają z nich ceny działek pomiędzy 5000 a 10 000 zł) oraz oświadczyła, że pieniądze przeznaczyła na spłatę długów ojca, koszty zaprojektowania i budowy sieci energetycznej zasilającej osiedle oraz na zakup mieszkania dla córki, zaś obecnie utrzymuje się ze środków, które wskazała w swoim pierwotnym oświadczeniu. Przedstawione dane nie budzą wątpliwości co do swej wiarygodności, korespondują z okolicznościami powoływanymi w toku postępowania, a pośrednio także z jego przedmiotem. Fakt

wydania dochodów uzyskanych przed kilkunastoma laty zgodny jest też z zasadami doświadczenia życiowego. Wniosek powódki o zwolnienie jej od opłaty od skargi kasacyjnej, której wysokość niewiele odbiega od jej rocznego dochodu, w takich okolicznościach uznać należało za uzasadniony.

W konsekwencji nieuiszczenie przez powódkę opłaty od skargi kasacyjnej, do uiszczenia której nie była zobowiązana, nie mogło wywołać skutków przewidzianych w art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako nieopłaconej należało uchylić na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego, o zasądzenie których wnosili obydwie strony, Sąd rozstrzygnie w orzeczeniu kończącym postępowanie na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 108 § 2 k.p.c.

jw